

VLIV ZAVEDENÍ NOVÝCH ZBRANÍ NEPŘÍTELE NA ZPŮSOBY VEDENÍ SOUDOBÝCH OPERACÍ

Pro současnou militaristickou politiku zemí NATO je charakteristická snaha změnit existující poměr sil ve svůj prospěch, na základě „politiky z pozice síly“ získat rozhodující vliv v Evropě a ve světě, vydírat země socialistického společenství a jejich spojence v rozvojovém světě. Jde o jeden z nejrozsáhlejších poválečných pokusů o zvrát pozitivního vývoje ve světě a o přechod do globální ofenzivy proti státům socialistického společenství.

Úsilí o narušení vojenskostrategické rovnováhy mezi USA a SSSR nachází konkrétní vyjádření v desítkách programů na rozšíření a urychlení výstavby amerických strategických útočných sil. V jejich rámci dochází zvláště na středoevropském válčišti k všestrannému zdokonalování sil všeobecného určení. Důraz je kladen na podstatné zkvalitnění jaderného potenciálu, mimo jiné i rozmístěním řízených střel Pershing 2 a řízených střel s plochou dráhou letu v západní Evropě. Nová strategie zahrnuje i podstatné zkvalitnění organizačních struktur a konvenční výzbroje všech druhů ozbrojených sil, postupné zavádění zbraní nové generace, pro něž je charakteristické zvýšení dosahu, přesnosti a ničivé síly. Jde především o průzkumné a palebné systémy, samonaváděcí zbraně s využitím laserů, infračerveného záření a rádiových vln i automatizované systémy řízení palby dělostřelectva.

V návaznosti na změny v politických pojetích států NATO byla velením paktu přijata nová operačně strategická koncepce vedení války v Evropě. Její základ tvoří strukturální přestavba a modernizace ozbrojených sil, která má vytvořit podmínky pro dlouhodobě úspěšné vedení operací ve válce s použitím konvenčních zbraní a maximální oddálení přechodu na použití jaderných zbraní.

Podstatou této koncepce je snaha ničit vojska Varšavské smlouvy po jednotlivých sledech v taktickém, operačním i strategickém měřítku, v různé hloubce, počínaje od předního okraje až do hloubky 1000 km. K tomu vybavit armády NATO zbraňovými systémy, které umožní zjišťovat a účinně ničit druhé sledy vojsk protivníka s cílem znemožnit jejich zasazení, nebo je maximálně zdržet a způsobit jim co největší ztráty. Za rozhodující podmínku úspěšné realizace

zásad nové koncepce považuje velení NATO oddělení vojsk prvního operačně strategického sledu od druhého sledu a zničení hlubokých záloh našich vojsk dříve, než budou organizovaně přisunuty a zasazeny na frontě.

Novou kvalitou ve zbraňových systémech jsou průzkumné a palebné systémy, které mohou vést průzkum cílů v hloubce od 10 do 600 km, ničit je výsoce přesnými a samonaváděcími střelami a plnit úkoly ve velmi krátké době.

Tyto systémy jsou **určeny** zejména k ničení druhých sledů a záloh, tj. zvláště těch prvků operační sestavy, které by měly být využity k rozvíjení úspěchu v operační hloubce nepřítel. Proti našim vojskům mohou v současné době působit až 3 divizní průzkumné systémy ARGUS, 3—4 divizní systémy vzdušného radiolokačního průzkumu SOTAS, 2 sborové průzkumné a palebné protitankové systémy Assault Breaker a 1—2 letky F-4G (perspektivně F-16B) s americkými průzkumnými a palebnými systémy k ničení radioelektronických cílů.

Výrazné zvýšení možností průzkumu daleko více zkvalitní a zrychlí rozhodování o pořadí ničení cílů v téměř reálném čase.

Nynější a nově zaváděné moderní prostředky průzkumu a ničení mají umožnit včasné zjištění a účinné zničení 50—60 % bojových vozidel a vozového parku přisunovaných svazů a svazků druhého sledu. Tím znemožní jejich operační použití a vytvořit podmínky k rychlému přenesení bojové činnosti na území protivníka. Maximální intenzita činnosti při působení proti hlubokým operačním a strategickým zálohám se předpokládá do 500 km, přičemž v hloubce 150 až 500 km má být systémy narušován přísun vojsk a ničeny letecké základny; v hloubce 50—150 km má dojít k největšímu snížení bojechopnosti přisunovaných svazků. Jejich konečné vyřazení se předpokládá ještě před dosažením čáry zasazení.

V této souvislosti považují za nutné upozornit i na nové tendence v zavádění moderních prostředků zatarasování do vojsk NATO, v nichž jednoznačně mají rozhodující úlohu prostředky pro minování na dálku. V rámci přijaté operačně strategické koncepce právě tyto prostředky by měly výrazně zvýšit účinnost a možnosti manévru výbušnými zátarasami, umožnit překvapivé zaminování terénu na libovolném směru, na velkých plochách, s dostatečně vysokou hustotou a ve velmi krátkém čase, v jakékoli denní a roční době, bez ohledu na povětrnostní podmínky, a to jak před předním okrajem, tak i ve značné hloubce bojové sestavy našich vojsk. Jejich využití se předpokládá v obranném i útočném boji, především však k rychlému přehrazení hlavních tankových směrů, zatarasení mezer, které vznikly po jaderných úderech, vodních překážkách, důležitých míst v týlu protivníka, přímému zřízení minových polí v prostorech soustředění vojsk, případně k rychlému rozšíření zaminovaných částí terénu. Tyto prostředky umožňují především rychle reagovat na změny situace vojsk, zastavit nebo zpomalit postup útočníka, způsobit mu značné ztráty, omezit manévr a zabránit zasazování druhých sledů a záloh. Mají chránit odkrytá křídla a boky bojových sestav, zpevnit obranu dosažených čar a prostorů a bránit protiztečím (protiúderům). Uvedené prostředky mohou ničit tanky ještě do doby jejich zasazení, bránit jim v manévru, nebo je usměrňovat do prostorů a na směry, které jsou výhodné k vedení přímé střelby protitankových zbraní.

Nesmíme zapomínat ani na to, že některé nové konvenční bojové prostředky mají téměř stejné vlastnosti a možnosti jako taktické jaderné zbraně. Jejich hromadné použití způsobí, že vojenské operace i bez použití jaderných zbraní budou mít nebývale destruktivní dopad, ve svých důsledcích dosáhnout analogického výsledku jako jaderný úder a mohou v relativně krátkém čase měnit

poměr sil, vytvářet převahu na směru hlavního úderu a podstatně oslabit úder-ná uskupení protivníka.

Proto je zapotřebí dobře znát všechny možnosti nepřítele a být si vědomi stupně ohrožení našich zámyslů na přeskupení vojsk a vedení operací ve vysokém tempu a zkoumat optimální způsoby, jak účinně čelit důsledkům hromadného použití nových prostředků zatarasování, tj. hledat vysoce efektivní prostředky zjištění a průzkumu nenadále zřizovaných zátarasů, jejich účinného odminování a v krajním případě rychlého překonání.

Na druhé straně všichni víme, že i v armádách členských států Varšavské smlouvy (které k tomu byly donuceny okolnostmi) probíhá kvalitativní zvrat ve výzbroji a růstu bojových možností. Tento kvalitativní růst soudobých armád má přímý odraz v rozvoji vojenské vědy a operačního umění. Pokud chceme charakterizovat současnou operaci, pak je třeba na prvním místě uvést **nárůst rozhodnosti** ve všech druzích bojové činnosti. Zvětšuje se prostorový rozmach, hloubky bojových úkolů a tempa vedení operací. Pro soudobé operace je charakteristická vysoká manévrovost, rychlý vývoj bojové činnosti vedené s krajním vypětím sil stran, náhlé a pronikavé změny na bojišti a nerovnoměrný vývoj operací, vznik nepředvídaných situací, vzájemné hluboké vklínění operačních sestav, uskutečňování úderů na samostatných směrech a do mezer, vedení bojové činnosti na nesouvislé frontě, v širokých pásmech a v různé hloubce, rychlý přechod k jednotlivým druhům bojové činnosti často bez přestávky a beze změn v operační sestavě. Typický bude i boj o čas a získání iniciativy na zemi i ve vzduchu. Zvýší se počet úderů vedených k rozetnutí a rozčlenění nepřátelských uskupení na části. Vojska určená k vedení úderů budou co do počtu svazků menší, avšak s podstatně větší palebnou silou a manévrovací schopností. Palebné ničení nepřítele bude nabývat stále více charakteru dalekého palebného boje a bude vedeno nepřetržitě s využitím různých prostředků až do přiblížení se vojsk k objektům zteče. Z toho vyplývá i zvětšení hloubky současného působení na nepřítele nejen palbou, ale i vojsky, a to s využitím jejich vysoké pohyblivosti a schopnosti obchvatem po zemi a ze vzduchu ničit nepřítele čelně i z týlu.

Bez ohledu na způsob operace (s použitím jaderných zbraní nebo bez nich) budou tyto vedeny ve vysokém tempu, s velkou intenzitou a rychlým spádem, bez přerušení, ve dne i v noci, s pohotovým přenášením úsilí do hloubky.

Používání jaderných zbraní a ostatních prostředků hromadného ničení si vynutí i rychlé nahrazování značných ztrát živé síly, výzbroje, techniky a materiálu všeho druhu, i schopnost vojsk vést dlouhotrvající bojovou činnost v rozsáhlých zamořených a rozrušených prostorech.

Jedním z nových prvků vedení operací je **obchvat ze vzduchu**. Jeho hlavní předností je překvapení, nezávislost na stavu pozemních komunikací a na rozrušení terénu po jaderných úderech i značná časová výhoda, což bude v budoucí bojové činnosti jedním z rozhodujících faktorů úspěchu. Použití vysoce mobilních útvarů vojsk, které využijí možnosti vzdušné přepravy do týlu, povede k tomu, že boj bude probíhat v mnoha ohniscích, současně v taktické i operační hloubce nepřítele.

Soudobá teorie a praxe operačního umění potvrzuje rovněž oprávněnost tendencí k vytváření a využívání operačních manévrovacích skupin.

Dalším vývojem operačního umění je rozpracování otázek vytváření smíšených (vzdušných a pozemních) úderných skupin, v nichž budou působit společně tanky, BVP, OT, bojové a dopravní vrtulníky.

V obranných operacích se zvýší aktivita souběžným vedením boje na zemi i ve vzduchu, rychlým soustředěním sil a prostředků na ohrožené směry s využitím vrtulníků a nepřetržitým palebným ničením nepřítele, hlavně jeho obranných prostředků na maximální vzdálenost. Bude nutné kalkulovat s daleko větší mobilností obrany. Roste význam protitankové obrany, jejíž část je přenášena do vzdušného prostoru, i důležitost protivzdušné obrany. Zvětšuje se hloubka obranných pásem.

Současné podmínky vedení operací mění podstatně význam a obsah pojmu „soustředování sil a prostředků“. Myslím, že by bylo vhodnější hovořit spíše o „soustředování úsilí“, které na směr hlavního úderu bude uskutečňováno především manévrem palbou, raketových úderů a úderů letectva.

Z uvedených rysů, způsobů vedení a charakteru operací, mají-li být úspěšné a splnit stanovené cíle, jednoznačně vyplývá nutnost jejich rozhodného uskutečňování (a to jak útočných, tak i obranných). Toho lze dosáhnout především vytvářením výrazné převahy v silách a prostředcích na směr hlavního úderu, účinnou obranou a ochranou druhých sledů a záloh a jejich dovedným a včasným přísunem a zasazením, nepřetržitým bojem s operačními zálohami nepřítele, důsledným využíváním manévru silami a prostředky, udržováním vysokého tempa útoku a v neposlední řadě i centralizací, komplexností a nepřetržitostí velení a průzkumu.

Problém **hlavního úderu** neztrácí na své aktuálnosti ani v soudobých podmínkách. I nadále má rozhodující význam správná volba směru jeho vedení, avšak z hlediska principiálně nových podmínek. Soustředování na směr hlavního úderu musí zahrnovat především jadernou sílu, potřebnou ke zničení nejdůležitějších uskupení vojsk a objektů nepřítele a rychlé využívání výsledků použití jaderných zbraní svými údernými uskupeními. Při vedení operací s použitím konvenčních zbraní je nutné, podle mého názoru, vhodně spojit soustředování s rozptýlením a přecházet do útoku po přesunu z hloubky.

Při přípravě a vedení operací je nutné věnovat velkou pozornost **obraně a ochraně** druhých sledů a záloh proti působení průzkumných a palebných systémů nepřítele a všestrannému zvýšení jejich odolnosti v podmínkách hromadného použití vysoce přesných zbraní. V žádném případě nesmíme dopustit jejich zdržení a nahromadění v určitém prostoru a vystavit je tak hromadným úderům a palbám nepřítele. Je to nový problém, který vyvstal v posledních letech. Z charakteru činnosti průzkumných a palebných systémů, jejich počtu, bojových možností a dislokace vyplývá, že nebude-li veden s nimi intenzivní boj, mohou způsobit našim vojskům (i při vedení operace bez použití jaderných zbraní) vážné ztráty. Boj s nimi se proto stává jedním z nejzávažnějších úkolů jak na operačním, tak i na taktickém stupni. Je nutné tvůrčím způsobem hledat další způsoby k jejich ničení a ochraně vojsk před nimi. Současně nepodceňovat ani způsoby pasivní ochrany vojsk, jako je maximální využití ochranných vlastností terénu, jeho ženíšního vybudování, dovedně vojska maskovat, i spolehlivě bránit před údery ze vzduchu.

Zasazení druhých sledů a záloh zůstává rozhodujícím činitelem narůstání úsilí v operacích. Svazky určené k zasazení je nutné soustředit v co nejkratší době a po zasazení zabezpečit jejich rychlé pronikání do hloubky a rozšíření úspěchu do stran. Druhé sledy a zálohy rozmísťovat do doby zasazení rozptýleně a palebná postavení dělostřelectva zaujmát bezprostředně před zahájením vedení palby.

Důležitou podmínkou rozvíjení úspěchu v soudobých útočných operacích je cílevědomé **plánování a vedení boje s operačními zálohami nepřítele**. Tento úkol je zapotřebí uskutečňovat centralizovaně podle jednotného zámyslu v rámci rozhodnutí pro operaci. K tomu účelu využívat překvapivých paleb, úderů ze vzduchu, obchvatů, vzdušných výsadek, maření protiúderů (protiztečí) nepřítele minováním na dálku apod.

Rozhodné vedení operací bude podmíněno vybojováním nadvlády ve vzduchu, ale současně i schopností vést úspěšný boj se silným letectvem nepřítele.

Ve všech operacích bude mít mimořádný a zásadní význam získání **nadvlády v éteru** s cílem zbavit nepřítele možnosti koordinovaně používat síly a prostředky ničení, rozhodně snížit efektivnost jeho palebných úderů a současně vytvořit optimální možnosti pro vlastní vojska.



V článku jsem se zaměřil jen na nejdůležitější problémy, které vyplývají ze zavádění průzkumných a palebných systémů, vysoce přesných zbraní nepřítele i minování na dálku a vliv těchto prostředků na způsoby vedení soudobých operací.